

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Høringsuttalelse - forslag til forskrift til den nye vergemålsloven og forslag til endringer i annen lovgivning som følge av ny vergemålslov

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag (FMNT) viser til brev av 9. februar 2011 der Justis- og politidepartementet legger fram forslag til forskrift til den nye vergemålsloven samt forslag til endringer i annen lovgivning som følge av den nye loven.

FMNT har følgende kommentarer til forskriften:

§ 1 Fylkesmannens opplærings-, veilednings- og bistandsplikt

Det følger av forslaget til forskrift § 1 annet ledd at fylkesmannen skal bistå vergene ved behov. Fylkesmannen skal sette seg inn i sakene så langt som mulig og gi konkret råd i den aktuelle saken. Om nødvendig må det også gis bistand slik at vergen kan følge rådet.

På side 13 og 14 i høringsnotatet skriver departementet at bistandsplikten ikke er begrenset til tilfellene som omfattes av vergemålsloven § 47. Bistandsplikten er imidlertid begrenset til å gjelde fylkesmannens kompetanseområde etter vergemålsloven. Fylkesmannen har ikke plikt til å innhente kompetanse som går utover dette.

FMNT finner det vanskelig å få tak i hva bistandsplikten består i. Vi har bl.a. behov for en klargjøring av hva som er "*fylkesmannens kompetanseområde etter vergemålsloven.*"

§ 2 Fylkesmannens tilsyn med vergene

Det følger av forslaget til forskrift § 2 at fylkesmannen bl.a. skal kontrollere årsrapport utarbeidet av fast verge.

I høringsnotatet skriver departementet på side 15 at det vil være naturlig at fylkesmannen som et ledd i avtalen med den faste vergen sikrer at vergen gir en årlig rapport over virksomheten som verge. Det vil være opp til fylkesmannen å avtale de nærmere rammene for dette, eventuelt i samsvar med retningslinjer fra den sentrale vergemålsmyndigheten. Departementet foreslår derfor ingen nærmere forskriftsregulering av dette rapporteringsansvaret.

FMNT har for det første behov for å få klarlagt om de faste vergene har plikt til å utarbeide årsrapport. Vi er positive til en rapporteringsplikt, men finner at dersom departementet har ment å pålegge slik plikt, går ikke denne klart fram i forskriften og heller ikke i høringsnotatet. Vi foreslår at det tas inn et eget ledd i § 2 hvor det slås fast at de faste vergene plikter å utarbeide årsrapport.

For det andre har vi behov for å få klarlagt hva rapporten skal inneholde. Vi foreslår derfor at det i samme ledd forskriftsfestes at den sentrale vergemålsmyndigheten gir retningslinjer om hva rapporten skal inneholde.

§ 6 Den sentrale vergemålsmyndighetens oppgaver

Det følger av forslaget til forskrift § 6 annet ledd at den sentrale vergemålsmyndigheten skal drive opplæring av fylkesmannen i vergemålssakene.

På side 20 i høringsnotatet skriver departementet at opplæringsansvaret blant annet vil innebære at den sentrale vergemålsmyndigheten utarbeider rutiner for opplæring av fylkesmannens ansatte, felles opplæringsverktøy og fellesmaler for fylkesmannens arbeid, samt eventuelt nødvendige veiledninger for fremtidsfullmektiger. Departementet skriver videre at den sentrale vergemålsmyndigheten også bør utarbeide retningslinjer og rutiner for fylkesmannens tilsyn med vergene, og samarbeide med fylkesmannen om utforming av opplæring av vergene. Departementet konkluderer med at dette vil lette fylkesmannens ansvar etter vergemålsloven § 6 annet ledd og bidra til å sikre en god og enhetlig opplæring av vergene.

FMNT støtter departementets vurderinger i forhold til hva opplæringsansvaret består i. Det vil si at vi støtter vurderingene av at den sentrale vergemålsmyndigheten skal utarbeide rutiner, opplæringsverktøy, fellesmaler og retningslinjer. Dette vil lette fylkesmannens ansvar etter vergemålsloven og bidra til rettssikkerhet på vergemålslovens område.

§ 7 Regnskapsplikt for eiendeler underlagt fylkesmannens forvaltning, § 22 Vergens regnskapsplikt og § 24 Frist for å sende inn regnskap mv.

Fylkesmannens frist for å overlevere regnskap til den sentrale vergemålsmyndigheten:

Det følger av § 7 første ledd i forslaget til forskrift at fylkesmannen har plikt til å føre regnskap over eiendelene som forvaltes av fylkesmannen med hjemmel i vergemålsloven § 48. I § 7 tredje ledd foreslår departementet at fylkesmannen skal overlevere regnskapet til den sentrale vergemålsmyndigheten innen utgangen av mars måned hvert år.

Frist for å sende inn vergeregnskapene til fylkesmannen er etter forslag til forskrift § 24 første ledd satt til 1. mars. Vergeregnskapene skal legges ved fylkesmannens regnskap for eiendeler under forvaltning og revideres sammen med dette, jf. forslag til forskrift § 11 første ledd.

Ser man nevnte bestemmelser i sammenheng, har fylkesmannen og revisor 1 måned på seg til å kontrollere og revidere vergeregnskapene. Tar man i betraktning postgangen, vil ikke fylkesmannen ha vergeregnskapene i hende før noen dager uti mars. Tidsrommet fylkesmannen og revisjonen har til rådighet er derfor i realiteten kortere enn 1 måned. Legger man til at det i praksis vil gå med tid til å purre på vergeregnskap som ikke er levert, er tidsrommet fylkesmannen og revisjonen har til rådighet betydelig kortere enn 1 måned.

Etter vår oppfatning er fristen fylkesmannen er gitt for kort. FMNT foreslår derfor at § 7 tredje ledd i forskriften endres til at fylkesmannen skal overlevere regnskapet til den sentrale vergemålsmyndigheten innen utgangen av april hvert år.

Videre foreslår vi at det tas inn en bestemmelse i § 7 om at den sentrale vergemålsmyndigheten kan forlenge fylkesmannens frist.

Frist for å sende inn vergeregnskap og bruk av selvangivelse i vergeregnskapet:

Det følger av forslaget til forskrift § 22 bokstav d) at vergens regnskap skal inneholde opplysninger om fast eiendom og gjeld pr. 31.12 som forvaltes, eller kopi av (forhåndsutfylt) selvangivelse der disse opplysningene fremgår korrekt.

Forhåndsutfylt selvangivelse blir først tilgjengelig i slutten av mars, og fristen for å gjøre korrigeringer/sende den inn er 30. april. Vi bemerker at bruk av selvangivelse i vergeregnskapet ikke er mulig tatt i betraktning at fristen for å sende inn vergeregnskapet er 1. mars, jf. forslaget til forskrift § 24 første ledd. Selvangivelsen er ikke tilgjengelig på tidspunktet hvor vergeregnskapet skal sendes inn.

§ 13 Nærmere om regler om begjæring av vergemål og § 14 Nærmere regler om meldeplikten**Utarbeiding og bruk av skjema:**

Departementet skriver på henholdsvis side 22 og 24 i høringsnotatet at det vil være en naturlig oppgave for den sentrale vergemålsmyndigheten å utarbeide et skjema som kan brukes i forbindelse med begjæring av vergemål/melding om vergemål. Slike skjema vil være forenklede både for den som skal begjære vergemål/melde om behovet for vergemål, og for fylkesmannen som skal behandle begjæringen/meldingen. Departementet har imidlertid kommet til at det verken er behov for å forskriftsfeste plikt til å utarbeide eller plikt til å bruke slike skjema.

FMNT støtter departementets vurdering av at det er en naturlig oppgave for den sentrale vergemålsmyndighet å utarbeide skjema som nevnt, men vi heller i retning av at plikten til utarbeiding bør forskriftsfestes.

Vi er av den oppfatning at det er enkelt og effektivt å bruke skjema som nevnt både for den som begjærer/melder og for fylkesmannen som mottaker. FMNT er imidlertid usikker på om det er nødvendig og hensiktsmessig å forskriftsfeste en plikt til å bruke skjemaene.

Forslag på verger:

I forslaget til forskrift § 14 annet ledd er det tatt inn en bestemmelse om at meldingen om mulig skal inneholde forslag til en eller flere personer som anses egnet til å være verge.

På side 23 i høringsnotatet skriver departementet at de ansatte i den kommunale tjenesten som melder fra om behovet for vergemål, ofte vil kjenne til hvilke personer som tilhører nettverket rundt personen, og hvorvidt disse kan antas egnede som verger. Justiskomiteen understreket i Innst. 154 L (2009-2010) at de mener at kommunene skal gis mulighet til å foreslå aktuelle verger, for å kompensere for den lokalkunnskapen som kan gå tapt ved en mer sentralisert løsning.

Vi er helt enig i resonnetet til departementet og Justiskomiteen, og støtter forslaget til forskrift § 14 annet ledd.

§ 15 Nærmere regler om fylkesmannens rett til å få fremlagt dokumentasjon mv.

Departementet foreslår i forskriftens § 15 at erklæring fra lege eller annen sakkyndig skal gis på egen blankett og at kostnadene ved utarbeidelse av erklæringen dekkes av fylkesmannen etter avtalte satser. Kostnadene kan bare dekkes hvis blanketten er fullstendig utfylt. Lege eller annen sakkyndig kan ikke kreve nytt honorar dersom erklæringen returneres fordi den ikke er fullstendig utfylt eller erklæringen på annen måte er uegnet til fylkesmannens bruk.

På side 25 i høringsnotatet skriver departementet at det vil være hensiktsmessig om det gjennomføres en dialog med Den norske legeforening om utforming av blanketten og om en veiledende takst for honorering av slike erklæringer.

FMNT understreker viktigheten av gode legeerklæringer/sakkyndigerklæringer i vergemålssaker, og støtter departementets forslag i § 15 vedrørende legeerklæring/sakkyndigerklæring fullt ut.

Vi vil imidlertid også understreke viktigheten av at blanketten som skal brukes er godt utformet. Det må legges stor flid i å få i stand en blankett som får fram alle relevante opplysninger og vurderinger.

§ 16 Vilkår for lån fra midler som tilhører personer under vergemål

Departementet foreslår i § 16 at fylkesmannen bare kan samtykke til lån fra midler som tilhører person under vergemål dersom det stilles betryggende sikkerhet for kravet.

På side 26 i høringsnotatet skriver departementet at det normalt bør kreves sikkerhet i fast eiendom for å oppfylle kravet om betryggende sikkerhet. Andre former for sikkerhet kan imidlertid være tenkelig.

Departementet gir ingen eksempler på andre former for sikkerhet enn fast eiendom som tilfredsstiller kravet om betryggende sikkerhet. Selv om det ikke er hensiktsmessig med noen uttømmende forskriftsfesting av dette, oppfordrer vi departementet til å komme med eksempler/retningslinjer vedrørende dette.

§ 18 Godtgjøring til vergen

Fast årlig godtgjøring:

Departementet har i forslaget til forskrift § 18 utformet en modell for godtgjøring til vergene som er basert på en fast årlig godtgjøring. Fordelene med et slikt system er at det er enkelt og forutberegnelig både for fylkesmannen og for vergene. Ulempen med en ordning med fastsatte årlige beløp, er at godtgjøringen ikke i alle tilfeller vil reflektere det arbeid som legges ned av vergene. I forslaget til forskriftsbestemmelse foreslås det derfor en regel om faste satser supplert med en skjønsmessig unntaksbestemmelse, der godtgjøring skal gis time for time etter en fastsatt timesats.

Vi støtter departementets forslag om et system med faste satser supplert med en skjønsmessig unntaksbestemmelse.

Slik situasjonen er i vårt fylke i dag, er det sjelden at vergene får godtgjøring. Vi syns det er positivt at det nå blir et ordnet system med betaling til vergene. Vi vil imidlertid bemerke at vi syns at departementets foreslåtte årlige satser for godtgjøring generelt er satt lavt. Dette gjelder både for de alminnelige vergene og de faste vergene.

Regulering av den årlige satsen:

For de faste vergene er det etter departementets syn grunn til å vurdere å knytte satsene for godtgjøring til folketrygdens grunnbeløp (G). Et alternativ til dette vil være en regel om indeksregulering. Departementet ber om høringsinstansenes syn på behovet for regulering og hvordan regulering best kan skje.

Vi er av den oppfatning at satsene for godtgjøring for de faste vergene bør reguleres jevnlig for å sørge for en viss utvikling over tid. Å knytte satsene til folketrygdens grunnbeløp (G), vil etter vår vurdering være en god reguleringsmåte i denne sammenheng.

Vi vil også bemerke at det er positivt at de faste vergene er sikret utvikling over tid, men at vi finner det problematisk at de alminnelige vergene ikke er sikret tilsvarende utvikling. Vi ser imidlertid ikke noen løsning på problemet.

Merverdiavgift:

I departementets forslag sondres det mellom godtgjøring til alminnelige verger og godtgjøring til faste verger. Faste verger er personer som er profesjonelle i vergerollen, og som har det å være verge som et erverv. Den faste vergen kan ha oppdragene som verge både som et heltidserverv eller som et bierverv. Slik vi har forstått det, forutsettes det at de faste vergene er selvstendig næringsdrivende. Dette er tilfellet selv om den faste vergen ikke har mange oppdrag, for eksempel to – tre.

I høringsnotatet er det ikke omtalt hvorvidt godtgjøringen til de faste vergene er mva-pliktig eller ikke. Dette mener vi må avklares da det har stor betydning. Dersom godtgjøringen er mva-pliktig og de foreslåtte satsene er inklusiv mva, reduseres godtgjøringen vergene får vesentlig. Dersom godtgjøringen er mva-pliktig og de foreslåtte satsene er eksklusiv mva, vil beløpet de som er under vergemål/fylkesmannen skal betale, økes vesentlig.

§ 20 Dekning av vergens utgifter

Departementet har utformet to alternative forslag til forskriftsfesting av den faste årlige satsen. Forskjellen på de to alternativene er hvem som fastsetter satsen. Etter alternativ 1 legges myndigheten til den sentrale vergemålsmyndighet, mens etter alternativ 2 foreslår departementet forskriftsfestet nivået på en fast årlig sats som eventuelt indeksreguleres.

FMNT støtter alternativ 1. Vi legger avgjørende vekt på at ved å legge myndigheten til den sentrale vergemålsmyndigheten gir dette mulighet for en fleksibel tilpasning av den årlige satsen etter faktisk erfart utgiftsnivå i vergemålsakene.

Dersom alternativ 2 velges, er departementets foreløpige vurderinger at en forskriftsfastsatt og sjablongmessig utgiftsdekning bør utgjøre kr. 900,- pr. år.

Vi kan ikke se at departementet begrunner at satsen settes til kr. 900,-. Vi har ikke grunnlag for å ta stilling til hva satsen bør ligge på i og med at vi ikke kjenner utgiftsnivået. For oss synes det imidlertid som om satsen er satt noe lavt, og når det først fastsettes et skjønnsmessig beløp, mener vi at det bør være et rundt beløp, for eksempel kr. 1 000,-.

§ 21 Inntekts- og formuesgrensen for dekning av vergens godtgjøring og utgifter

Inntektsgrensen:

I forslaget til forskrift § 21 har departementet utformet en inntektsgrense, både for enslige og par, som tar utgangspunkt i nivået på minstepensjonen etter folketrygdloven § 3-4.

I Ot.prp. nr. 110 (2008-2009) ble det uttalt at det kunne være nærliggende å ta utgangspunkt i beløpsgrensene etter reglene om fri rettshjelp. I forskrift av 12. desember 2005 nr. 1443 til lov om fri rettshjelp § 1-1 er inntektsgrensen for fri rettshjelp kr. 246 000 for enslige og kr. 369 000 for ektefeller og andre som lever sammen med felles økonomi.

I høringsnotatet skriver departementet at en slik inntektsgrense vil bli forholdsvis høy, og kan dermed føre til at fylkesmannen må dekke godtgjøring og kostnader etter vergemålsloven § 30 i flere tilfeller enn hva som er tilsiktet. Departementet foreslår derfor at en i stedet tar utgangspunkt i nivået på minstepensjon.

Etter vårt syn bør inntektsgrensen etter vergemålsloven være tilsvarende inntektsgrensene etter reglene om fri rettshjelp. Vi ser ingen god begrunnelse for at inntektsgrensen etter vergemålsloven skal være lavere enn etter rettshjelploven. Selv med inntekt opptil rettshjelpslovens grenser, er det tale om personer med begrenset økonomi, og vi er av den oppfatning at sosial profil må veie tyngre enn hensynet til statlig økonomi.

Formuesgrensen:

Departementet foreslår at formuesgrensen for når godtgjøring og utgiftsdekning etter vergemålslovens § 30 skal dekkes av fylkesmannen, settes til kr. 50 000,- for enslige og kr. 75 000,- for par.

Etter rettshjelploven er formuesgrensen på kr. 100 000. Denne grensen gjelder både for enslige og andre som lever sammen med felles økonomi.

Etter vårt syn bør også formuesgrensen etter vergemålsloven være tilsvarende formuesgrensen etter rettshjelploven. Vi viser til begrunnelsen ovenfor knyttet til inntektsgrensen.

§ 27 Grensen for hvilke midler som forvaltes av fylkesmannen

Departementet foreslår at grensen for når fylkesmannen plikter å forvalte finansielle eiendeler som nevnt i vergemålsloven § 48 for personer under vergemål, settes til et beløp lik to ganger folketrygdens grunnbeløp (om lag kr. 150 000,-), beregnet på grunnlag av folketrygdens grunnbeløp pr. 1. januar hvert år.

For at alle som skal forholde seg til beløpet (fødte verger, oppnevnte verger, institusjoner med meldeplikt m.fl.) lett skal huske det, er det en fordel at beløpet er rundt og at det ikke endres for ofte. Det er også viktig at beløpet blir oppjustert med jevne mellomrom slik at det følger prisutviklingen i samfunnet. Tatt nevnte argumenter i betraktning, støtter ikke FMNT departementets forslag om at det forskriftsfestes et beløp lik to ganger folketrygdens grunnbeløp.

FMNT foreslår at det i stedet forskriftsfestes et rundt beløp for hvilke midler som skal forvaltes av fylkesmannen. Videre foreslår vi at det tas inn en bestemmelse i forskriften om at beløpsgrensen skal justeres med et fast mellom, for eksempel hvert femte år.

Vi er i tvil om den foreslåtte beløpsgrensen på om lag kr. 150 000,- er for høy. Tatt i betraktning at fylkesmannen har hjemmel i vgml. § 49 for å ta midler som ligger under den fastsatte beløpsgrensen til forvaltning når særlige grunner tilsier det, er vi av den oppfatning at en grense på kr. 150 000,- vil være fornuftig.

§ 29 Melding om opplysninger fra skattemyndighetene om mindreåriges formue

Departementets forslag går ut på at skattemyndighetene skal gi den sentrale vergemålsmyndigheten melding om de personene som fyller 17 år eller mindre idet året meldingen gis, og som har finansielle eiendeler som skattemyndighetene har innhentet opplysninger om fra tredjepart. Slik melding skal bare gis dersom verdien av de finansielle

eiendelene samlet overstiger den beløpsgrense som følger av forskriftens § 27, jf. vgml. § 49 første ledd første punktum.

Vi støtter departementets forslag om å innføre meldeplikt for skatteetaten for nevnte opplysninger. Vi er imidlertid av den oppfatning at det er mest hensiktsmessig at opplysningene gis til fylkesmannen, og ikke den sentrale vergemålsmyndigheten. Hensikten med den foreslåtte meldeplikten er å sikre fylkesmannen tilstrekkelig adgang til opplysninger om den samlede verdien av de finansielle eiendelene som skal forvaltes av fylkesmannen. Det er med andre ord fylkesmannen som skal bruke opplysningene i sin saksbehandling, jf. i den sammenheng forskriftens § 29 tredje ledd som sier at "*Opplysningene kan brukes som grunnlag i fylkesmannens saksbehandling etter vergemålsloven.*" Vi finner det ikke hensiktsmessig at opplysningene skal gå via den sentrale vergemålsmyndigheten.

På sidene 42 og 43 i høringsnotatet står det flere steder at departementets forslag går ut på at opplysningene skal gis "*fylkesmannen*", vi viser i den sammenheng til tredje avsnitt på side 42 og tredje avsnitt på side 43. Vi bemerker at vi har forholdt oss til forskriftsteksten når vi har kommentert forslaget.

§ 30 Meldeplikt ved forsikringsutbetalinger mv.

Det følger av forslaget til forskrift § 30 annet ledd bokstav d) at melding om forsikringsutbetalinger mv. skal inneholde "*utbetalingstype*".

Av høringsnotatet går det fram at med "*utbetalingstype*" menes hvordan utbetalingen skal skje, det vi si som engangsutbetaling, terminer eller på annen måte.

Etter vår oppfatning er ikke "*utbetalingstype*" selvforklarende, og vi mener bestemmelsen blir lettere tilgjengelig om definisjonen på "*utbetalingstype*" tas inn i bestemmelsen. Bokstav d) blir etter FMNTs forslag lydende: "*hvordan utbetalingen skal skje, det vi si som engangsutbetaling, terminer eller på annen måte.*"

§ 31 Nærmere regler om stadfesting og registrering av fremtidsfullmakt

I forslaget til forskrift § 31 annet ledd er det fullmektigen som skal sørge for at stadfestingen av en fremtidsfullmakt registreres i samsvar med vergemålsloven § 77 første ledd.

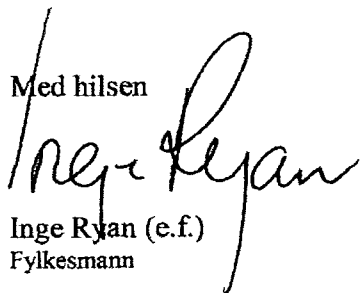
På side 50 i høringsnotatet gjør departementet rede for fordeler og ulemper med en slik løsning og ber om høringsinstansenes syn på hvem som bør ha ansvaret for å sørge for registrering av stadfesting av fremtidsfullmakten.

Vi følger departementets vurderinger, og støtter forslaget om at det er fullmektigen som skal sørge for registreringen.

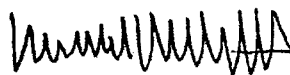
Videre støtter vi departementets forslag i § 31 tredje ledd om at fylkesmannen skal sørge for endring/sletting dersom en stadfestet fremtidsfullmakt erstattes helt eller delvis av vedtak om

vergemål for fullmaktsgiver og at retten skal sørge for endring/sletting i de tilfellene hvor en stadfestet fremtidsfullmakt erstattes av dom.

Med hilsen

Inge Ryan (e.f.)
Fylkesmann

Roald Huseth
Direktør
Kommunalavdelingen